

General Certificate of Secondary Education
2009

Uimhir Lárionaid

71	
----	--

Uimhir Iarrthóra

--

Eolaíocht: Teastas Dúbailte (Modúlach)

Páipéar 3
Bonnsraith

[G8203]

DÉ CÉADAOIN 10 MEITHEAMH, IARNÓIN

AM

1 uair an chloig.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Scríobh do fhreagraí sna spásanna chuige sin sa cheistpháipéar seo.
Freagair **gach ceann** de na **ceithre** cheist.

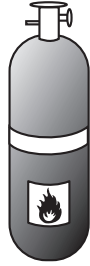
EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 80 an marc iomlán don pháipéar seo.
Measúnófar cáilíocht na cumarsáide scríofa i gceist **2(e)(ii)**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.
Ba chóir na mionsonraí áirimh a thaispeáint.
Ní mór aonaid a lua i bhfreagraí uimhriúla nuair is cuí

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	Marcanna
1	
2	
3	
4	

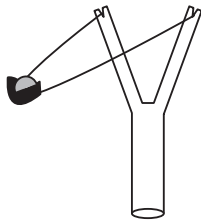
Marc Iomlán	
-------------	--

1 (a) Is stór d'fhuinneamh **ceimiceach** é sorcóir lán gáis.

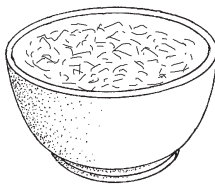
Luaigh ainm an fhuinnimh a stóráiltear sna cásanna seo:

(i) crann tabhaill rite,

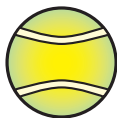
fuinneamh _____ [1]

(ii) babhla gránaigh,

fuinneamh _____ [1]

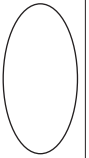
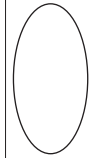
(iii) liathróid ardaithe.

Talamh fuinneamh _____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

(b) Tá liosta sa tábla seo a leanas d'acmhainní fuinnimh atá in-athnuaite nó neamh-in-athnuaite.

(i) Scríobh **I** in aice leis na hacmhainní sin atá in-athnuaite agus **N** in aice leo siúd atá neamh-in-athnuaite. Tá an chéad cheann déanta duit.

Acmhainn fuinnimh	In-athnuaite I no Neamh-in-athnuaite N
Núicléach	N
Gual	
Gaoth	
Bithmhais	
Hidrileictreach	

[2]

(ii) Cén ceann de na hacmhainní fuinnimh thuas ar breosla iontaise é?

_____ [1]

(iii) Cén ceann de na hacmhainní fuinnimh thuas nach mbíonn ag brath ar deireadh ar fhuinneamh na Gréine?

_____ [1]

(c) An ghrian agus ocht bpláinéad atá sa ghrianchóras.

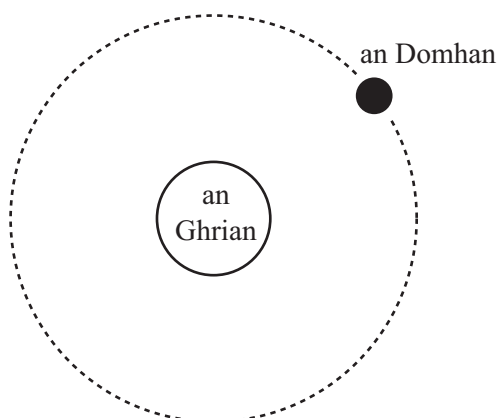
(i) Ainmnigh an dá phláinéad atá idir an Domhan agus an Ghrian.

_____ [2]

(ii) Cén pláinéad is faide ón Ghrian?

_____ [1]

(d) Léiríonn an léaráid seo a leanas an Domhan ag fithisiú na Gréine.

(i) Ainmnigh an fórsa a choinníonn an Domhan i bhfithis thart ar an Ghrian.

_____ [1]

(ii) Tarraing saighead ar an léaráid le treo an fhórsa seo ar an Domhan a thaispeáint. Ní mór don tsaighead tosú ar an Domhan. [1]

(iii) Cá fhad a ghlacann an Domhan leis an Ghrian a fhithisiú?

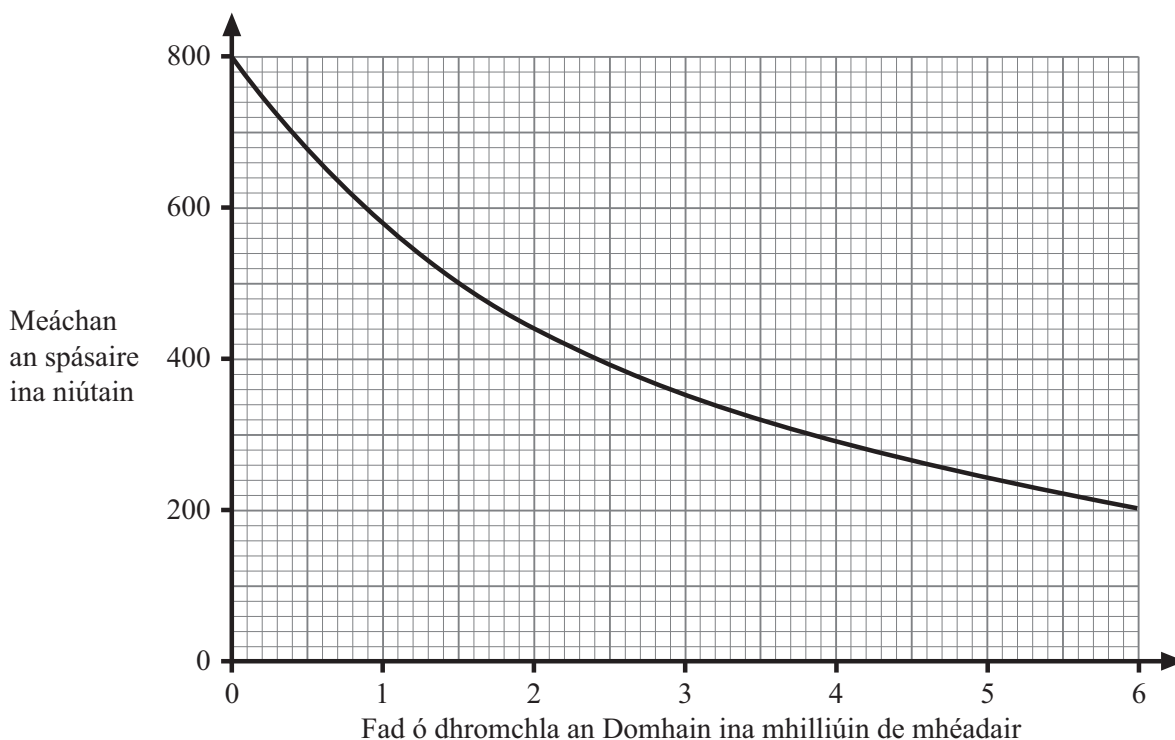
_____ lá [1]

(iv) Luaigh dhá fháth, nach mbaineann le costas, a bhfuil sé deacair spásárthach le foireann a sheoladh chuig pláinéad eile.

1. _____

2. _____ [2]

- (e) Léiríonn an graf seo a leanas an dóigh a n-athraíonn meáchan spásaire de réir a fhad atá sé ó dhromchla an Domhain.

- (i) Cén meáchan atá sa spásaire agus é ar dhromchla an Domhain?

_____ N [1]

- (ii) Ríomh mais an spásaire.
Moltar duit do chuid oibre a thaispeáint.

_____ kg [2]

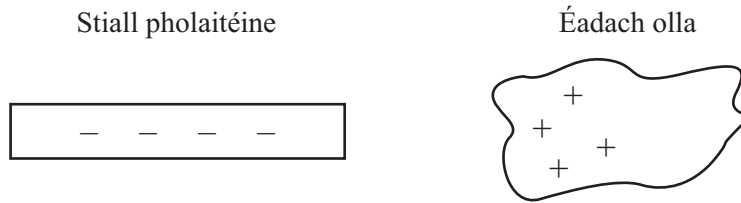
- (iii) Cén meáchan atá sa spásaire agus é 6 mhilliún méadar ó dhromchla an Domhain?

_____ N [1]

- (iv) Cén fad ó dhromchla an Domhain a bhfuil meáchan 500 N sa spásaire?

_____ milliún méadar [1]

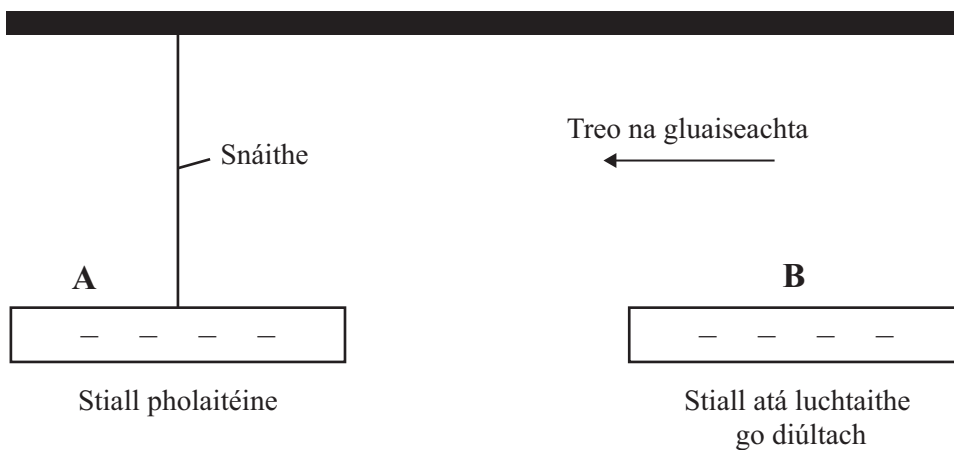
- 2 (a) Éiríonn stiall pholaitéine **luchtaithe go diúltach** nuair a chuimlítear le héadach olla í.

- (i) Mínigh i dtéarmaí gluaiseachta leictreon cad chuige a n-éiríonn an stiall pholaitéine luchtaithe go diúltach.

_____ [1]
_____

Tá dhá stiall pholaitéine luchtaithe go diúltach. Tá stiall **A** ar crochadh as snáithe mar a thaispeántar. Bogtar stiall **B** i dtreo stiall **A**.

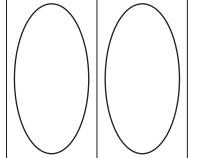

- (ii) Cén treo a mbogfaidh stiall **A** agus stiall **B** at teacht i ngar di?

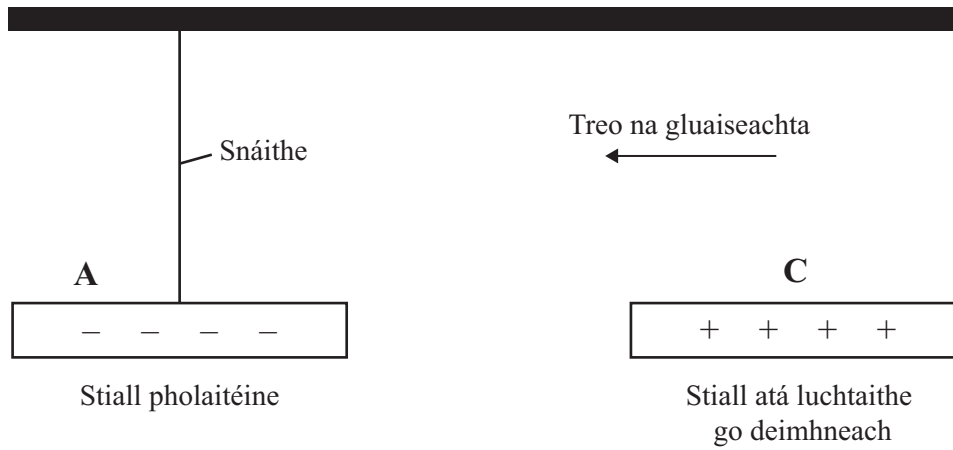
_____ [1]

- (iii) Mínigh do fhreagra ar chuid (ii).

_____ [1]

In áit stiall B, cuirtear stiall C atá luchtaithe go deimhneach.

(iv) Cén treo a mbogfaidh stiall A agus stiall C at teacht i ngar di?

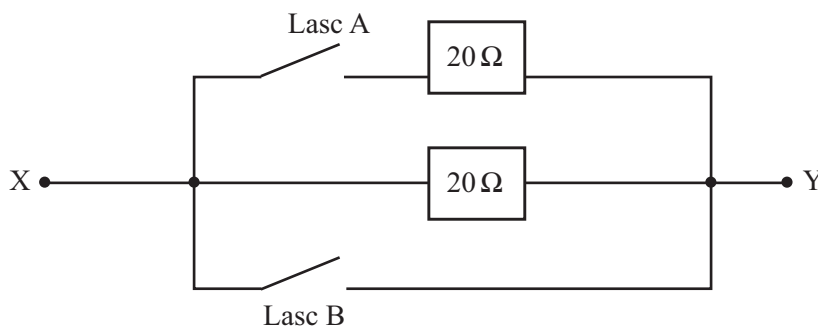
_____ [1]

(b) (i) Ríomh an fhriotaíocht iomlán idir A agus B sa léaráid thíos.

_____ [1]

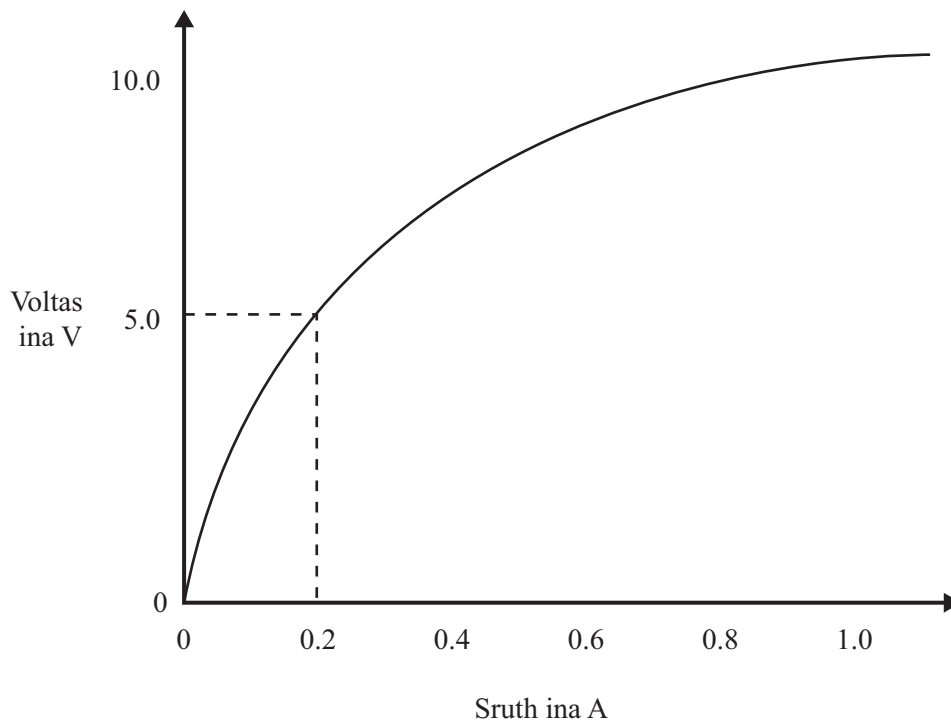
(ii) Comhlánaigh an tábla thíos leis an fhriotaíocht idir X agus Y a thaispeáint nuair atá na lasca sna suímh a thaispeántar. Tá cearn amháin déanta duit.

Suímh lasca		Friotaíocht idir X agus Y ina Ω
Lasc A	Lasc B	
Oscailte	Oscailte	
Oscailte	Druidte	
Druidte	Oscailte	
Druidte	Druidte	0

[3]

(c) Bhreac dalta graf voltais ar shruth do theirmeastar.

- (i) Ríomh friotaíocht an teirmeastair nuair is é 0.2 A an sruth.
Moltar duit do chuid oibre a thaispeáint.

Friotaíocht = _____ Ω [3]

- (ii) Friotaíocht an teirmeastair, cé acu a mhéadaíonn sí, a laghdaíonn sí nó a fhanann sí mar atá sí nuair a ardaíonn an teocht?
Ticeáil (✓) an freagra ceart.

Méadaíonn sí

Laghdaíonn sí

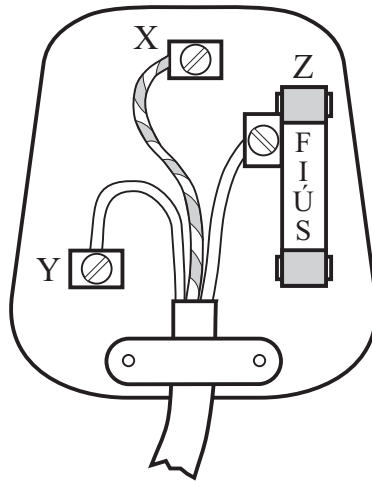
Fanann mar atá sí [1]

- (d) Chuir an dalta sreang friotaíochta in áit an teirmeastair. Ar na haiseanna thuas, breac graf voltais ar shruth don tsreang friotaíochta. Glac leis go bhfanann teocht na sreinge friotaíochta tairiseach.

[2]

(e) Anseo thíos tá léaráid de fhlocóid 3 phionna.

(i) Comhlánaigh an tábla a leanas.

Teirminéal	Ainm an teirminéil	Dath na sreinge nasctha leis an teirminéal
X		
Y		
Z		

[3]

(ii) Mínigh cad é mar a chosnódh an fiús gaireas dá dtarlódh fabht ann.

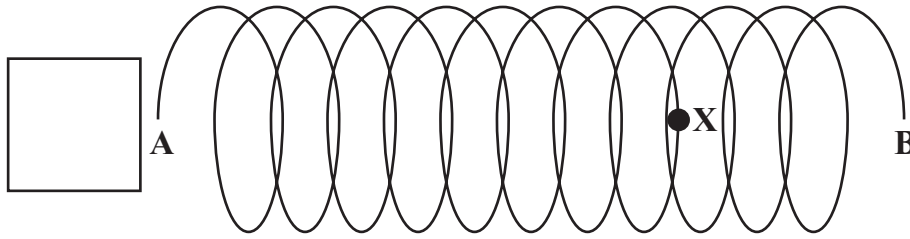
_____

_____ [2]

Cáilíocht na cumarsáide scríofa [1]

--	--

3 (a) D'úsáid Sinéad lingeán *slinky* rite le fadtonnta a thaistealaíonn ó **A** go **B** a dhéanamh.

(i) Na fadtonnta, cad é a thraschuireann siad ó **A** go **B**?

_____ [1]

(ii) Sa bhosca, úsáid saighead lena léiriú cén treo a mbogfadh Sinéad foirceann **A** le fadtonnta a dhéanamh. [1]

(iii) Cén **treo** a mbíonn pointe **X** ag crith agus fadtonn ag dul feadh an *slinky*?

_____ [1]

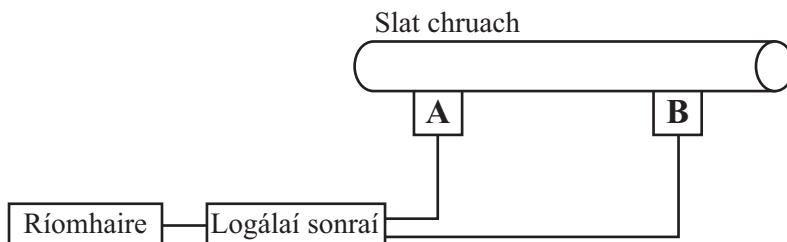
(iv) Sheol Sinéad 24 tonn feadh an *slinky* in 12 shoicind. Cá mhéad tonn a rinne sí in 1 shoicind?

An líon tonn in 1 shoicind = _____ [1]

(v) Do fhreagra ar chuid (iv) in úsáid agat, luaigh minicíocht na dtonn.

Minicíocht = _____ Hz [1]

(b) D'úsáid Sinéad logálaí sonraí nasctha de ríomhaire chun luas fuaime i slat chruach agus i mbloc coinchréite a thomhas.

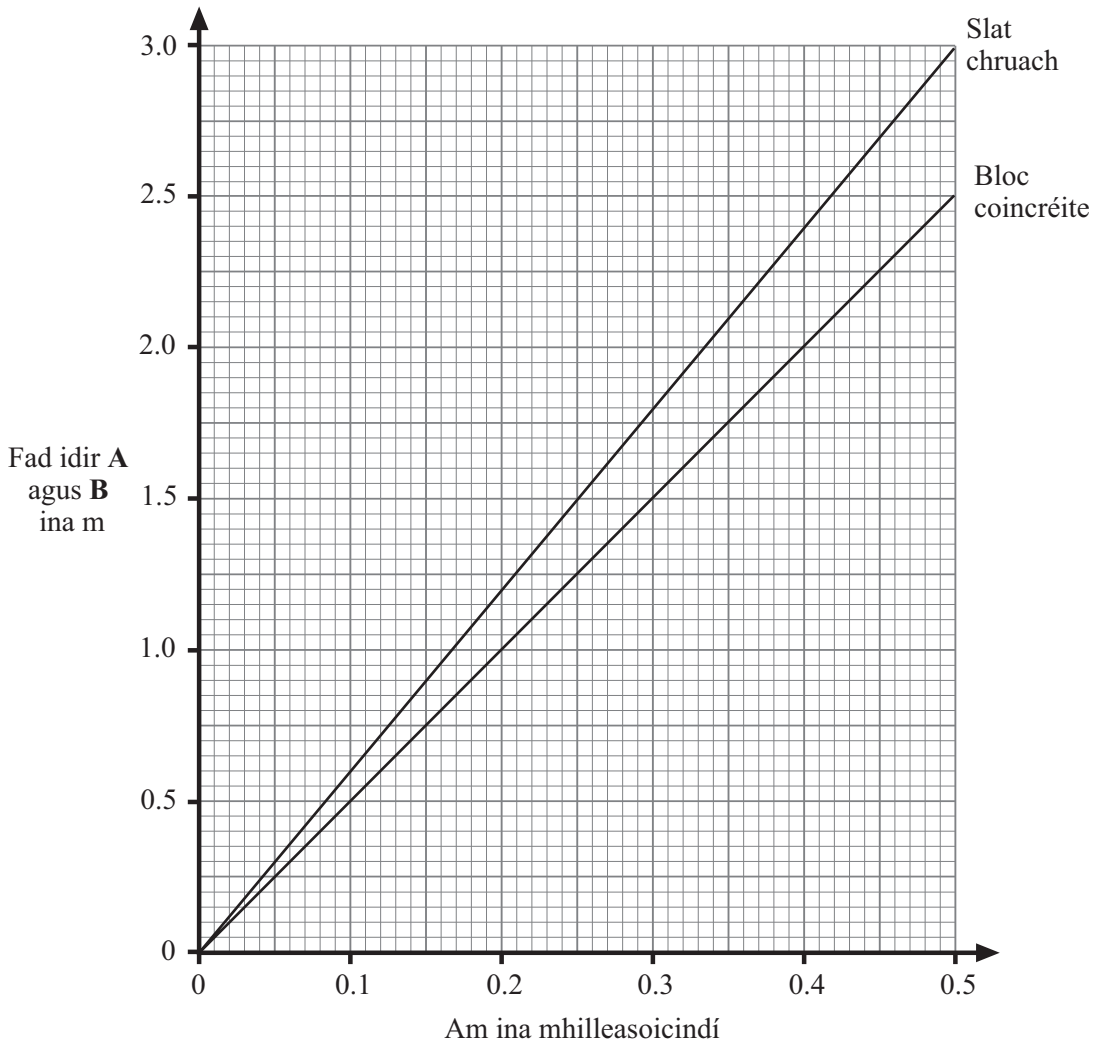

(i) Cád é mar a d'fhéadfadh Sinéad fuaimhonn sa tslat chruach a tháirgeadh?

_____ [1]

- (ii) Tomhaiseann an logálaí sonraí an t-am a ghlacann an fhuaim le taisteal ó **A** go **B**. Cén gaireas a d'úsáidfí leis an fhuaim ag **A** agus ag **B** a bhrath?

_____ [1]

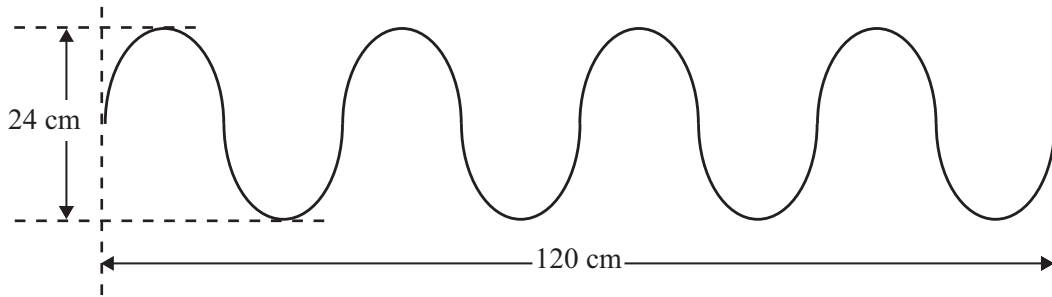
- (iii) An graf thuas in úsáid agat, ríomh luas fuaime sa tslat chruach ina m/s. Cuimhnigh go bhfuil 1 mhilleasoicind = 0.001 soicind. **Moltar duit do chuid oibre a thaispeáint.**

Luais fuaime i gcrúach = _____ m/s [4]

- (iv) An bhfuil an luas fuaime i gcrúach níos moille ná, níos gasta ná nó cothrom leis an luas fuaime i gcoinchréit?

_____ [1]

(c) D'úsáid Sinéad sreangán le tonn a tháirgeadh.

(i) Cad é aimplitiúid na toinne seo ina ceintiméadair?

Aimplitiúid = _____ cm [1]

(ii) Cad é aimplitiúid na toinne seo ina méadair?

Aimplitiúid = _____ m [1]

(iii) Cad é tonnfhad na toinne?

Moltar duit do chuid oibre a thaispeáint.

Tonnfhad = _____ cm [2]

(iv) Tháirg Sinéad na tonnta dar minicíocht 7 Hz.

Cad é luas toinne feadh an tsreangáin ina cm/s?

Moltar duit do chuid oibre a thaispeáint.

Luas = _____ cm/s [3]

(d) Bíonn tonnta ar shreangán trasnach. Luaigh sampla eile de thrastonn.

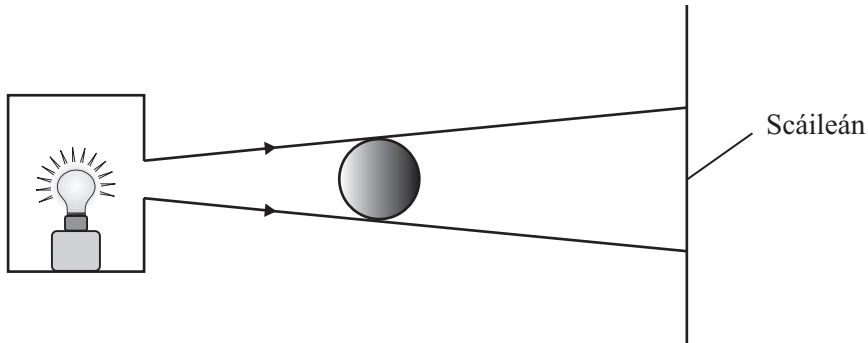
_____ [1]

4 (a) (i) Cén dá cheann de na réada seo a leanas atá lonrúil?

an ghealach   tine ghuail   réalta   bileog de pháipéar bán

_____ agus _____ [2]

Táirgeann foinse solais scáth liathróide ar scáileán mar a thaispeántar. Taispeántar dhá gha leis an réigiún de scáth iomlán ar an scáileán a léiriú.

(ii) Cén t-ainm a thugtar ar an chineál seo d'fhoinsé solais?

_____ [1]

(iii) Cad é cruth an scátha ar an scáileán?

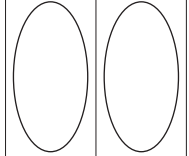
_____ [1]

(iv) Tarraing dhá gha eile ar an léaráid thuas a fhágfaidh go mbeidh tú ábalta na réigiúin de scáth páirteach a léiriú. [2]

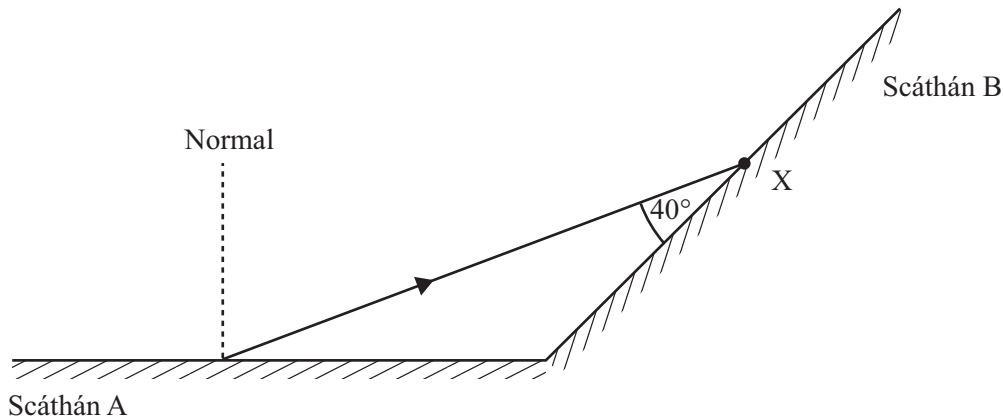
(v) Lipéadaigh leis an litir **P** réigiún de scáth páirteach ar do léaráid. [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

Tá dhá scáthán claonta dá chéile ar uillinn mar a thaispeántar. Dírítear ga ionsaitheach solais (nach dtaispeántar) ar scáthán A agus frithchaitear é mar a thaispeántar.

(b) (i) Tarraing an ga ionsaitheach ag scáthán A. Léirigh treo an gha seo le saighead. [2]

(ii) Tarraing an normal ag pointe X ar scáthán B. [1]

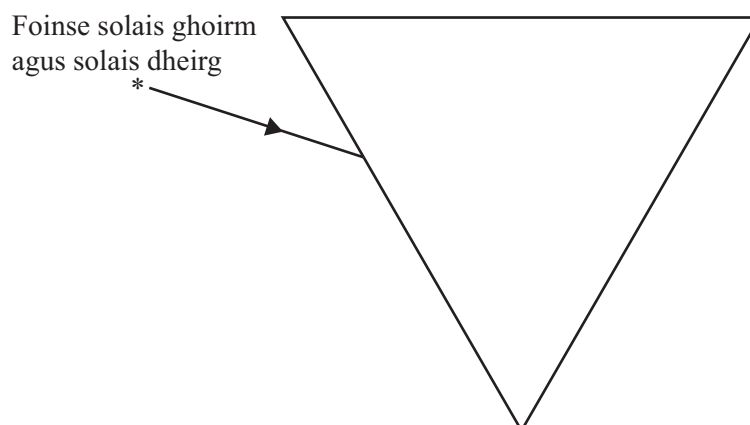
(iii) Ríomh an uillinn ionsaithe ag scáthán B.

Uillinn ionsaithe = _____ ° [1]

Spréann priosma triantánach, mar a thaispeántar thíos, solas bán ina dhathanna comhpháirteacha.

(c) (i) Cén t-ainm a thugtar ar an bhanda dathanna a tháirgtear? _____ [1]

(ii) Comhlánaigh an léaráid, taobh istigh den phriosma amháin, lena léiriú cad é mar a spréitear solas gorm agus solas dearg. Marcáil, le D, an ga dearg solais sa phriosma.

[2]

Léiríonn an léaráid thíos an speictream leictreamaighnéadach in ord fadtoinne atá ag méadú. Tá roinnt réigiún ainmnithe agus tá dhá cheann acu lipéadaithe A agus B.

Fadtonn ag méadú $\longrightarrow$

Gáma-ghathanna	A	Ultraivialait	Infheicthe	Infridhearg	B	Radathonnta
----------------	---	---------------	------------	-------------	---	-------------

(d) (i) Ainmnigh na réigiúin A agus B.

Réigiún A: _____ Réigiún B: _____ [2]

(ii) Cén réigiún a chuirfeadh dath na gréine ort?

Réigiún: _____ [1]

(iii) Cén réigiún a bhíonn in úsáid le haghaidh cianchumarsáide?

Réigiún: _____ [1]

(iv) Luaigh dóigh amháin a n-úsáidtear radaíocht infridhearg.

_____ [1]

(v) Luaigh dainséar a bhaineann le gáma-ghathanna

_____ [1]

Scrúdaitheoir Amháin

Marcanna Athmharc

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR
